

RAHVUSVAHELINE DEMOKRAATIA JA VALIMISABI INSTITUUT PÕHIKIRI¹

Rahvusvahelise Demokraatia ja Valimisabi Instituudi asutasid rahvusvahelise valitsustevahelise organisatsioonina neliteist asutajaliiget 27. veebruaril 1995. aastal Stockholmis toimunud konverentsil. Instituut registreeriti kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja artikliga 102 ja sellel on 2003. aastast ÜRO Peaassamblees vaatleja staatus.

Allakirjutanud OSALISED,

NENTIDES, et demokraatia, pluralismi ning vabade ja õiglaste valimiste kontseptsioonid on juurdumas kogu maailmas;

NENTIDES, et demokraatia on inimõiguste edendamise ja tagamise seisukohalt eriti tähtis ning et osalemine poliitilises elus, sealhulgas valitsemises, on osa inimõigustest, mis on välja kuulutatud ja tagatud rahvusvaheliste lepingute ja deklaratsioonidega;

NENTIDES SAMUTI, et jätkusuutliku demokraatia, hea valitsemistava, vastutuse ja läbipaistvuse ideed on muutunud riiklikku ja rahvusvahelist arengut käsitleva poliitika keskseks osaks;

TUNNISTADES, et demokraatlike institutsioonide tugevdamine riiklikul, piirkondlikul ja üleilmsel tasandil aitab kaasa ennetavale diplomaatialle, edendades seeläbi parema maailmakorra loomist;

MÕISTES, et demokraatlikud ja valimisprotsessid nõuavad järjepidevust ja pikaajalist väljavaadet;

SOOVIDES EDENDADA ja rakendada üldkehtivaid norme, väärtusi ja tavasid;

OLLES TEADLIK, et pluralismi eelduseks on osalejad ning riiklikud ja rahvusvahelised organisatsioonid, kellel on selgelt eristuvad ülesanded ja volitused, mida teised ei saa täita;

MÕISTES, et kõigile asjaosalistele mõeldud kohtumispaike toetaks ja edendaks professionaalsust ja süstemaatilist suutlikkuse suurendamist;

ARVESTADES, et selles valdkonnas on vaja täiendavat rahvusvahelist instituuti,

ON KOKKU LEPPINUD järgmises.

¹ Pärast läbivaatamist kiideti põhikirja muudatused heaks Rahvusvahelise Demokraatia ja Valimisabi Instituudi nõukogu erakorralisel istungil 24. jaanuaril 2006. aastal ja muudatused jõustusid 21. novembril 2008. aastal.

I artikkel

ASUTAMINE, ASUKOHT JA STAATUS

1. Kokkuleppeosalised asutavad Rahvusvahelise Demokraatia ja Valimisabi Instituudi kui valitsustevahelise organisatsiooni (edaspidi *instituut*).
2. Instituudi peakorter asub Stockholmis, välja arvatud juhul, kui nõukogu otsustab instituudi mujale kolida. Instituut võib oma programmi toetamiseks asutada vajaduse korral esindusi muudes asukohtades.
3. Instituut on täieõiguslik juriidiline isik ning tal on oma ülesannete täitmiseks ja eesmärkide saavutamiseks vajalik õigusvõime, muu hulgas võime:
 - a) omandada ja käsutada kinnis- ja vallasvara;
 - b) sõlmida lepinguid ja muud liiki kokkuleppeid;
 - c) võtta tööle isikuid ja võtta laenuks lähetatud töötajaid;
 - d) algatada kohtumenetlusi ja kaitsta oma tegevust kohtumenetlustes;
 - e) investeerida instituudi raha ja vara ning
 - f) võtta muid seaduslikke meetmeid, mis on vajalikud instituudi eesmärkide saavutamiseks.

II artikkel

EESMÄRGID JA TEGEVUS

1. Instituudi eesmärgid on:
 - a) toetada ja edendada jätkusuutlikku demokraatiat kogu maailmas;
 - b) parandada ja tugevdada demokraatlikke valimisprotsesse kogu maailmas;
 - c) avardada arusaamist mitmeparteilise pluralismi ja demokraatlike protsesside suhtes kohaldatavatest normidest, eeskirjadest ja suunistest ning edendada nende rakendamist ja levitamist;
 - d) tugevdada ja toetada riiklikku suutlikkust kõikide demokraatlike vahendite väljaarendamiseks;
 - e) tagada kohtumispaike mõttevahetusteks valimisprotsessidesse kaasatud kõikide isikute vahel demokraatliku institutsiooni tugevdamise kontekstis;
 - f) suurendada teadmisi demokraatlike valimisprotsesside kohta ja tõhustada sellekohast õpet ning
 - g) edendada demokraatlikku arengut silmas pidades valimisprotsessi läbipaistvust ja sellega seotud vastutust, professionaalsust ja tõhusust.
2. Eelnimetatud eesmärkide saavutamiseks võib instituut tegeleda järgmist liiki tegevusega:
 - a) üleilmsete võrgustike arendamine valimisprotsesside valdkonnas;
 - b) teabeteenuste loomine ja säilitamine;
 - c) nõu, suuniste ja toetuse pakkumine seoses valitsuse ja opositsiooni, erakondade, valimiskomisjonide, sõltumatu kohtusüsteemi ja meedia rolliga ning valimisprotsessi muude aspektidega pluralistlikus demokraatlikus kontekstis;
 - d) teadusuuringute soodustamine ning uurimistulemuste levitamine ja rakendamine

instituudi pädevusvaldkonnas;

e) vabu ja õiglaselt valimisi käsitlevate seminaride, õpikodade ja koolituste korraldamine ja hõlbustamine pluralistlike demokraatlike süsteemide kontekstis ning

f) vajaduse korral osalemine valimiste ja demokraatiaga seotud muus tegevuses.

III artikkel

KOOSTÖÖSUHTED

1. Instituut võib luua koostöösuhteid teiste organisatsioonidega, sealhulgas rahvusvaheliste, valitsustevaheliste ja valitsusväliste organisatsioonidega, et edendada instituudi eesmärke.

2. Samuti võib instituut kutsuda organisatsioone, kellega tal on demokraatia tugevdamisel sarnased eesmärgid, sõlmima strateegilist partnerlust keskpikaks või pikaajaliseks vastastikuseks koostööks.

IV artikkel

LIIKMESUS

1. Instituudi liikmed on selle kokkuleppe osalisriikide valitsused.

2. Liikmeks saamiseks peavad riigid:

a) toetama instituudi eesmärke ja tegevust, mis on sätestatud II artiklis, ning võtma kohustuse edendada nimetatud eesmärke ja soodustada tegevust ning abistada instituuti tema tööprogrammi elluviimisel;

b) näitama oma riigi eeskujul pühendumust õigusriigi põhimõttele, inimõigustele, demokraatliku pluralismi aluspõhimõtetele ja demokraatia tugevdamisele ning

c) võtma kohustuse osaleda instituudi juhtimises ja jagada rahastamiskohustust kooskõlas V artikliga.

3. Liikmete puhul, kes ei täida enam selle artikli lõikes 2 sätestatud nõudeid, võib liikmesuse peatada. Nõukogu teeb otsuse liikmesuse peatamise kohta kahekolmandikulise häälteenamusega.

V artikkel

RAHALISED VAHENDID

1. Instituut saab oma rahalised vahendid näiteks valitsuste ja muude isikute vabatahtlikest sissemaksetest ja annetustest, programmi sponsimisest või projektide rahastamisest, väljaannetest ja muust tulust ning usaldushaldusest saadavast intressitulust, toetustest ja investeringutest.

2. Liikmeid julgustatakse toetama instituuti iga-aastaste sissemaksete, programmi sponsimise, projektide rahastamise kaudu ja/või muude vahenditega.

3. Liikmed ei vastuta ei koos ega eraldi instituudi võlgade, kohustiste ega kohustuste eest.

VI artikkel

ORGANID

Instituut koosneb nõukogust, nõuandekogust ja sekretariaadist.

VII artikkel

NÕUKOGU

1. Nõukogu koosneb iga liikme ühest esindajast.
2. Nõukogu kohtub kord aastas korralisel istungil. Nõukogu erakorraline istung kutsutakse kokku ühe viiendiku liikmete algatusel.
3. Nõukogu võtab vastu oma kodukorra.
4. Nõukogu:
 - a) valib ühe esimehe ja kaks aseesimeest;
 - b) nimetab ametisse peasekretäri kuni viieaastaseks ametiajaks, mida saab pikendada;
 - c) nimetab isikud instituudi nõuandekogusse ja
 - d) nimetab ametisse audiitorid.
5. Nõukogu:
 - a) annab instituudi tööle üldise suuna;
 - b) vaatab läbi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammud;
 - c) kinnitab iga-aastase tööprogrammi ja eelarve;
 - d) kinnitab auditeeritud majandusaasta aruande;
 - e) kinnitab kahekolmandikulise häälteenamusega uued liikmed;
 - f) kinnitab kahekolmandikulise häälteenamusega liikme ametiaja peatamise;
 - g) annab vajaduse korral välja töökorra ja suunised;
 - h) moodustab vajaduse korral komiteesid ja/või töörühmi ning
 - i) täidab kõiki muid ülesandeid, mis on vajalikud instituudi huvide edendamiseks ja kaitsmiseks.
6. Nõukogu teeb otsused põhimõtteliselt konsensuse alusel. Kui hoolimata tehtud jõupingutustest konsensust ei saavutata, võib esimees teha otsuse hääletamiseks. Hääletus toimub ka siis, kui seda nõuab liige. Otsus tehakse lihthäälteenamusega, välja arvatud juhul, kui selles kokkuleppes on sätestatud teisiti. Igal liikmel on üks hääl ja häälte võrdse arvu korral võib esimees anda otsustava hääle. Nõukogu koosolekute vahelisel ajal võib otsuseid teha kirjaliku menetluse teel.
7. Nõukogu võib kutsuda oma koosolekutele vaatlejaid.
8. Nõukogu nimetab ametisse juhtkomitee, kuhu kuuluvad nõukogu esimees ja kaks

aseesimeest, nõuandekogu esimees ja aseesimees ning esindaja riigist, kus asub instituudi peakorter. Peasekretär on juhtkomitee liige ametiülesannete korras. Nõukogu võib nimetada juhtkomiteesse ka muid isikuid. Juhtkomitee valmistab ette nõukogu koosolekud ja tegutseb nõukogu koosolekute vahelisel ajal instituudi huvide edendamise eesmärgil. Nõukogu võib delegerida küsimusi juhtkomiteele.

VIII artikkel

NÕUANDEKOGU

1. Instituuti abistab kuni 15-liikmeline nõuandekogu, mis koosneb väga erineva taustaga silmapaistvatest isikutest või ekspertidest. Nad valitakse välja nende erialaste või akadeemiliste saavutuste ja kogemuste põhjal instituudi tegevuse seisukohalt olulistes valdkondades, näiteks õiguse, valimisprotsesside, poliitika, politoloogia, rahuloome, konfliktide ohjamise ja kodanikuühiskonna valdkonnas. Nad tegutsevad iseenda nimel, mitte valitsuste või organisatsioonide esindajatena. Nõuandekogu liige nimetatakse ametisse kuni kolmeaastaseks ametiajaks ja teda võib uuesti ametisse nimetada.

2. Nõuandekogu liikmeid kutsutakse täitma ülesandeid, et tugevdada instituuti ja selle eesmärki ning parandada instituudi programmi kvaliteeti ja suurendada selle mõju. Neid võib kutsuda esindama instituuti ja aitama muul viisil kaasa instituudi tegevusele. Instituut võib koos nõuandekoguga korraldada iga-aastase foorumi ning samuti kohtumisi riiklikul ja/või piirkondlikul tasandil.

3. Nõuandekogu valib oma liikmete seast esimehe ja aseesimehe, kes on ühtlasi juhtkomitee liikmed. Nõuandekogu liikmeid võib eelkõige kutsuda andma selgitusi ja nõu liikmesuse ja peasekretäri valimise küsimustes.

IX artikkel

PEASEKRETÄR JA SEKRETARIAAT

1. Instituudil on sekretariaat, mida juhib peasekretär, kes vastutab nõukogu ees.

2. Peasekretär teeb eelkõige järgmist:

- a) tagab instituudi strateegilise juhtimise;
- b) annab aru instituudi tegevuse üldise elluviimise kohta ning
- c) esindab instituuti väljaspool seda ning arendab tihedaid suhteid liikmesriikide ja muude huvirühmadega.

3. Peasekretär nimetab instituudi programmi rakendamiseks ametisse vajalikud töötajad.

X artikkel

STAATUS, EESÕIGUSED JA PUUTUMATUS

Instituudil ja selle ametiisikutel on staatus, eesõigused ja puutumatus, mis on võrreldavad Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 13. veebruari 1946. aasta privileegide ja immunitetide konventsioonis sätestatuga. Instituudi ja selle ametiisikute staatus, eesõigused ja puutumatus

vastuvõttavas riigis määratakse kindlaks peakorteri kokkuleppes. Instituudi ja selle ametiisikute staatus, eesõigused ja puutumatus muudes riikides määratakse kindlaks eraldi kokkulepetes, mille sõlmivad instituut ja riik, kus instituut oma ülesandeid täidab.

XI artikkel

VÄLISAUDIITORID

Instituudi tegevuse finantsauditi teeb igal aastal sõltumatu rahvusvaheline raamatupidamisühing kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega.

XII artikkel

HOIULEVÕTJA

1. Kokkuleppe hoiulevõtja on peasekretär.
2. Peasekretär edastab kõik kokkuleppes seotud teated kõikidele liikmetele.
3. Peasekretär edastab kõikidele liikmetele muudatuste jõustumise kuupäeva kooskõlas XIV artikli lõikega 2.

XIII artikkel

TEGEVUSE LÕPETAMINE

1. Instituudi tegevuse võib lõpetada, kui kõigi liikmesriikide neljaviindikulise häälteenamusega otsustatakse, et instituuti ei ole enam vaja või et see ei ole enam võimeline tulemuslikult toimima.
2. Tegevuse lõpetamise korral jaotatakse pärast juriidiliste kohustuste tasumist instituudile järelejäänud vara nõukogu otsuse alusel instituudi eesmärkidega sarnaste eesmärkidega asutustele.

XIV artikkel

MUUDATUSED

1. Kokkulepet võib muuta kokkuleppe kõikide osaliste kahekolmandikulise häälteenamuse alusel. Muudatusettepanek edastatakse vähemalt kaheksa nädalat ette.
2. Muudatused jõustuvad kolmkümmend päeva pärast kuupäeva, mil kaks kolmandikku osalistest on teatanud hoiulevõtjale, et nad on muudatustega seoses täitnud riigi õigusaktidega nõutavad vorminõuded. Seejärel on muudatus siduv kõikidele liikmetele.

XV artikkel

TAGANEMINE

1. Kokkuleppeosaline võib kokkuleppes taganeda. Osaline, kes soovib kokkuleppes taganeda, teatab sellest hoiulevõtjale kirjalikult kuus kuud enne sellest ametlikult teatamist, et instituut

saaks teavitada teisi kokkuleppeosalisi ja algatada nõutavad arutelud.

2. Ametlik taganemise otsus jõustub kuus kuud pärast kuupäeva, mil sellest hoiulevõtjale teatati.

XVI artikkel JÕUSTUMINE

1. Instituudi asutajaliikmete esialgne kokkulepe oli 27. veebruaril 1995. aastal Stockholmis toimunud asutamiskonverentsil osalenud riikidele allakirjutamiseks avatud ning jõustus 28. veebruaril 1995. aastal.

2. Põhikirja VII artiklit muudeti kooskõlas XIV artikliga (endine XV artikkel). Muudatus jõustus 17. juulil 2003.

XVII artikkel ÜHINEMINE

Iga riik võib igal ajal esitada peasekretärile taotluse kokkuleppega ühineda. Kui nõukogu kiidab taotluse heaks, jõustub kokkulepe selle riigi suhtes kolmkümmend päeva pärast ühinemiskirja hoiuleandmise kuupäeva.